

Foto Glenn Murberg 20190104

Hjultorps kvarn Vårgårda Del 2 (2)

Från 1566 omnämns en kronokvarn i Hjultorp, den så kallade "Prästkvaren". I en vittnesskrift från 1600-talet nämns en händelse som skulle ha ägt rum redan under 1480-talet, där herr Algut sägs vara den förste som byggde "Hjultorps qvarnar". I kvarnkommissionens protokoll från 1690-talet nämns även Vårgårda kvarn, en liten fotkvarn belägen på västra sidan ån. Den ska ha kallats "Vårgårda Västergårds kvarn" och drogs med i en vårfloed år 1709, varvid en ny byggdes på samma plats. Denna låg öde redan 1755-56 men en ny byggdes återigen under senare delen av 1700-talet. På en geometrisk karta från år 1725 är en kvarn markerad på västra sidan av ån och beskriven som en liten kvarn där det mals till husbehov. På en geometrisk karta 1770 och på storskifteskartan år 1774 är både Vårgårda Västergårds kvarn och Hjultorps kvarn med tillhörande mjölnarbostäder utritade. Uppgifter finns även om ett sågverk och ett linoljeslageri ska ha funnit här men det är osäkert var någonstans de har varit belägna, de kan ha funnit här vid Hjultorps kvarn eller nedströms vid Vårgårda havregrynskvaren.

Foto Glenn Murberg 20190104

Hjultorps kvarnfall byggde ut under medeltiden och det tidigaste belägget lär vara från år 1480. Kvarnen fick sitt nuvarande utseende på 1920-talet men delat av grund kan härstamma från 1500-talet. Den första våningen är uppförd av sten medans den andra lär vara uppfors av korsvirke. Från början drevs kvarnen med vattenhjul av överfallstyp. Den var inte i drift någon längre period då det fanns många kvarnar i närheten och konkurrensen var hård. Alldeles intill kvarnen finns den gamla mjölnarbostaden bevarad. Det är roligt när man är ute och fotograferar och ser hur man bevarar dessa gamla kvarnbyggnader. När man går omkring och tittar på lämningar så kan man nästa de hur det såg ut då på den gamla tiden. Den är lika så när man går i skogen och letar efter någon husgrund och rätt var det är så springer man på en kvarnlämning med tillhörande dammvall. Så vet du som läser bloggen om någon kvarn och dammanläggning i skogen så hör av dig med ett mail till mig.